

zorcem nad spoludělníky, že konal při tom pouze mechanickou a čistě řemeslnou práci, které je schopen každý vyučený řezbář a která pro dovolatelčin závod neměla většího významu, než práce kteréhokoliv jiného vyučeného řemeslníka, že okolnost, že měl dozor nad spoludělníky v dílně, nemůže změnit jeho kvalifikaci a jeho postavení jako jiného dělníka závodního, že byl sice prvním mezi stejnými, pracoval však tělesně za týdenní plat jako jiný dělník. Že neměl významu pro závod, poněvadž žalované nebylo obtížno okamžitě ho propustiti. Nelze se přikloniti k právnímu názoru žalované. Podle zjištění byl žalobce, vyučený řemeslník, zaměstnán jako tovární mistr, měl dozor nad 15 dělníky, jimž rozdělával materiál, jichž práci zapisoval do denníku, skládal jednotlivé součástky v celky, v technickém oboru dával rady ostatním dělníkům. Šlo tedy o práci do jisté míry vůdčí a zodpovědnější, než práce ostatních dělníků, proto jeho práce měla pro dovolatelčin podnik větší význam, než-li výkony průměrných dělníků, na čemž ničeho nemění okolnost, že on byl nahraditelným, neboť to je vlastně otázkou doby, je-li podobných pracovníků nadbytek. Dovolací soud sdílí po této stránce úplně správné, věci i zákonu vyhovující důvody odvolacího rozsudku. Sdílí je také v druhé příčině. Mínil-li dovolatelka, že při posuzování velikosti urážek, jichž se žalobce dopustil vůči jejímu správci a zástupci, musí býti vzat zřetel na kázeň v závodě, sluší jí přisvědčiti, neboť je to také správným názorem odvolacího soudu. Nelze jí však přisvědčiti, že pouhé netaktní jednání vůči správci před ostatními spoluzaměstnanci lze považovati za zvlášť kvalifikovanou urážku podle §u 27 čís. 6 zákona o obch. pom. a tudíž za důvod k okamžitému zrušení služebního poměru. Byť i žalobcovo chování bylo drsné, odvolací soud zjistil, že jím nebyla porušena kázeň v závodě, poněvadž stroje hrčely, a uhození kladivem ani nikdo ze svědků nezaslechl, takže zbývá jenom uvážiti, zda žalobcova odpověď, když byl svým představeným tážán po spotřebě politure, »že on ji nepije«, byla podstatnou urážkou podle shora citovaného předpisu. Dovolací soud i v této příčině je s odvolacím soudem za jedno. Žalobce byl S-ovým dotazem jistě dotčen a podrážděn, chápal dotaz ten zřejmě jako bezdůvodné podezřívání. Uklouzl-li mu na tento dotaz onen podrážděný výrok, jde skutečně jenom o neslušnost menšího druhu, na kterou okamžité propuštění ze služby bylo by neúměrně vysokým trestem. Toho zákonodárce zřejmě neměl na mysli, vždyť zákon není určen jenom pro jemné intelektuály vybroušených způsobů, nýbrž i pro pracovníky rukou, u nichž okamžité pobouření musí býti měřeno poměry prostředí, ve kterém se zrodilo.

Čís. 4826.

Právní osobnost »Všeobecné nemocnice v Praze«. Fond její jest právnickou osobností. Poměr nemocnice (fondu) ku klinikám. S nemocnicemi, požívajícími práva veřejnosti, lze ujednati soukromoprávní smlouvu o léčení.

(Rozh. ze dne 19. března 1925, R I 123/25).

Žalobce byl dne 22. února 1924, onemocněv zápallem plic, přijat v ošetřování Všeobecné nemocnice v Praze, kde pro neklid z vysoké ho-

rečky byl dne 24. února 1924 večer ku příkazu lékaře docenta Dra W-a na nohou i rukou připoután k loži, ráno dne 25. února t. r. byla mu pouta sňata a tu se objevil, zvláště na pravé ruce, otok a ochromení pohyblivosti ruky. Tvrdě, že otok a ochromení pravé ruky mu bylo způsobeno přiložením příliš těsných pout a že následky ochromení trvají, domáhal se žalobce na Všeobecné nemocnici v Praze náhrady škody. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** V žalobním případě nejednala žalovaná strana (právnícká osoba) sama, nýbrž svěřila ošetřování žalobcovo osobě třetí, docentu MUDru W-ovi. Za jeho jednání zodpovídá žalovaná strana ve smyslu předpisu §§ 1313, 1315 obč. zák. totiž jen potud, pokud by úkon ten svěřila vědomě osobě k tomu nezpůsobilé, což v tomto případě říci nelze, neb upoutání žalobcovo dle souhlasného přednesení stran stalo se k výslovnému poukazu docenta MUDra W-a, tedy osoby pro obor lékařský graduované, aniž se tvrdí nějaké zvláštní okolnosti, které by způsobilost Dra W-a k ošetřování uváděly v pochybnost. Rovněž poslední odstavec §u 1299 obč. zák. ukládá zodpovědnost tomu, kdo odbornou činnost, již se podjal, svěřil osobě třetí, jen tehdy, když nezkušenost a nezpůsobilost této osoby ke svěřenému úkonu byla mu známa neb při náležité pozornosti známa býti mohla, což v tomto případě rovněž se ani netvrdí a proto žalovaná nemocnice, i kdyby tu nějaké opomenutí nebo zavinění ošetřujícího lékaře bylo — za jednání to zodpovědna není. **O d v o l a c í s o u d** zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. **D ů v o d y:** Všeobecná nemocnice jest ústavem, zřízeným z důvodů veřejné péče, který výlučně slouží k ošetřování nemocných. Jako takový má povinnost přijati do své péče a léčení nemocné, čemuž nasvědčuje již název jeho: »všeobecná veřejná nemocnice«. Za tuto péči a léčení je oprávněn vybírat poplatek, který platí nemocný, v případě jeho nemohoucnosti chudinská obec nebo zemský fond. Do tohoto ustavu byl přijat žalobce dne 19. února 1924, aby tam byl léčen. Tímto přijetím do nemocnice zavázala se nemocnice k jeho ošetřování a léčení. Vzniklo tu tedy ujednání čistě soukromoprávní. A tu ustanovuje § 1313 písm. a) obč. zák., že každý, kdo je jinému povinen k nějakému konání, ručí mu za zavinění svého zákonného zástupce jakož i za zavinění osob, kterých použije ku splnění své povinnosti tak jako za své vlastní zavinění. A tento případ je zde. Všeobecná nemocnice použila ku splnění své povinnosti dra W-a a proto za jeho výkony ručí. A poněvadž žalobce tvrdí, že Dr. W. dal ho za vysoké horečky dne 24. února večer třemi sluhý nemocničními k lůžku upoutati koženými pasy na nohou a rukou a prostěradlem přes prsa, že pouta ta byla mu teprve dne 25. února 1924 ráno sňata, že hned po sejmutí pout se objevil zvláště na pravé ruce otok a ochromení pohyblivosti ruky, a že toto pomohždění tímto jeho příkazem bylo způsobeno, je třeba tyto skutečnosti vzít na přetřes a zjistiti, zda na pravdě se zakládají.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalobce vznáší žalobu proti »Všeobecné nemocnici v Praze« jako proti samostatné právnícké osobnosti. Česká finanční prokuratura ne-

uznává nemocnici za právnickou osobnost a prohlašuje ji za ústav státní. Jest se proto především obíratí otázkou, zda vůbec žaloba řízena jest proti někomu, kdo má způsobilost, býti procesní stranou (§ 1 c. ř. s.). Vznik »Všeobecné nemocnice v Praze« spadá do doby josefinské, kdy veřejná moc počala účinně zasahovati i do různých záležitostí humanitních a do záležitostí péče zdravotnické, a kdy bylo přikročeno mimo jiné i k organizaci nemocnic v čelných dvou městech říše, ve Vídni, kdež zřízen byl ústav »Wiener Hauptspital«, který v sobě pojímal tyto ústavy: všeobecnou nemocnici, porodnici, nalezinec a blázinec, a v Praze, kdež zřízen jeden ústav pod titulem Všeobecné nemocnice v Praze, zřízení ústavů těch nemělo jíti na účet příjmů státních (dvorský dekret ze dne 28. června 1784, týkající se vídeňského ústavu), nýbrž zřízeny byly zvláštní fondy, z nichž měly býti tyto ústavy vydržovány. Ony ústavy nestaly se tedy státními ústavami neb orgány státní správy, nýbrž jsou ústavy, patřícími zvláštním veřejným fondům, a tyto veřejné fondy, majíce způsobilost býti podměty práv a závazků, jsou jako právnické osobnosti vlastníky oněch ústavů. Pokud jde o všeobecnou nemocnici v Praze, došlo k její organizaci tím, že v roce 1790 sloučeno bylo jmění třinácti do té doby v Praze existovavších špitálů, do čehož pojato i jmění několika nadací, a tak utvořen »Fond všeobecné nemocnice v Praze«, všeobecná nemocnice v Praze pak byla pouze ústavem (zařízením) náležejícím fondu všeobecné nemocnice v Praze. Tím, že fond tento jakož i nemocnice sama jsou pod státní správou, a že nyní nemocnice tato zároveň se sestátněnou nemocnicí na Král. Vinohradech jest řízena jedním společným úředníkem (viz důvodovou zprávu výboru pro veřejné zdravotnictví, výboru branného a rozpočtového o vládním návrhu zákona, jímž má býti vojenská nemocnice v Praze sloučena se všeobecnou nemocnicí v Praze, tisk. posl. sněmovny čís. 5057 ze dne 18. února 1925), se na věci ničeho nemění. Dřívější označení »C. k.« svádělo ovšem k tomu, by nemocnice tato jakož i vídeňské nemocnice označovány byly jako státní ústavy ve vlastním slova smyslu a také na příklad Mischler-Ulbrich v díle »Oest. Staatswörterbuch« III. sv. str. 246 nazývá vídeňské nemocnice a pražskou nemocnici státními ústavami. Naproti tomu pravou podstatu věci správně vystihuje bývalý správní dvůr soudní ve Vídni ve svých rozhodnutích sb. Budwinski čís. 5793 a 8573. Samostatná právnická osobnost fondu všeobecné nemocnice v Praze nebyla dotčena ani výnosy ministerstva vnitřa ze dne 6. března 1855, čís. 6382 z roku 1854 a ze dne 4. prosince 1856, čís. 26641, jimiž upravena byla náhrada ošetrovacích nákladů, ani t. zv. říšským sanitním zákonem ze dne 30. dubna 1870, čís. 68 ř. zák., ani zákonem ze dne 5. března 1888, čís. 19 z. zák. pro Čechy, jímž upraveny byly veřejnoprávní poměry všeobecných veřejných nemocnic v Čechách (t. zv. zemským sanitním zákonem), ani nařízením ze dne 30. října 1915, čís. 1 ř. zák. z roku 1916 o vybírání přirážek k dědickým poplatkům (kteréž nařízení nyní již dle §u 4 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 337 sb. z. a n. neplatí), ani prováděcím nařízením ze dne 27. ledna 1916, čís. 23. ř. zák., kdež výslovně se mluví o nemocničním fondu v Praze. Na těchto poměrech nezměněno ničeho zákonodárstvím popřevratovým. Především přichází v úvahu zákon o prozatimní úpravě právních poměrů ústavů léčebných a humanitních ze dne 9. dubna 1920, čís. 242 sb. z. a n. a nařízení ze dne 2. března

1923, čís. 45 téže sbírky, jimž zřízen byl »poradní sbor pro ústavy léčebné a humanitní«, dále zákony ze dne 29. ledna 1920, čís. 73 a ze dne 25. ledna 1921, čís. 45 téže sbírky, jimiž vláda byla zmocněna, aby převzala státní záruku za zápůjčky 3,500.000 Kč a 8,000.000 Kč, které mají býti poskytnuty »fondu všeobecné nemocnice v Praze« Zemskou bankou království Českého, a konečně zákon ze dne 21. prosince 1921, čís. 477 téže sbírky, o zdravotní přírážce a prováděcí nařízení čís. 324 z roku 1922 a čís. 116 z roku 1923. Zde všude uznává se samostatná právnická osobnost »fondu všeobecné nemocnice v Praze«. Dle Šu 4 zákona čís. 242 z roku 1920 jest sice vláda zmocněna, by tuto nemocnici převzala. Dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o sloučení této nemocnice s vojenskou nemocnicí (tisk čís. 5049 ze dne 7. února 1925) jest však ponecháno vyřešení otázky, zda sloučená nemocnice bude nadále nemocnicí fondovní ve správě státní či nemocnicí státní, zvláštnímu zákonu, ježto jde o spletité právní poměry. Jest tedy zmíněný fond právnickou osobností. Žalobce sice označuje žalovanou stranu prostě jen jako »Všeobecná nemocnice v Praze«, ale z celého znění žaloby jest patrné, že žaloba řízena jest proti »Fondu všeobecné nemocnice v Praze«, pravým žalovaným jest tedy tento fond. Proto také Česká finanční prokuratura v Praze mohla býti připuštěna k zastupování žalované strany, ježto jde o fond, uvedený v Šu 2 čís. 6 služební instrukce pro finanční prokuratury ze dne 9. března 1898, čís. 41 ř. zák. I neshledává dovolací soud závady, by, když se tak nestalo v nižších stolicích, sám tuto prostou formální vadu neopravil z moci úřední. Pokud jde o věc samu, jest poukázati na to, že právní poměry žalovaného fondu nejsou tak prosté, jak nižší fondy míní, nýbrž spletité, jak výslovně uvedeno v důvodové zprávě ze dne 7. února 1925, tisk čís. 5049. V první řadě bude vyjasniti poměr žalovaného fondu a řečené nemocnice jako ústavu k tomuto fondu patřícího ke klinikám. V žalobě jest výslovně řečeno, že žalobce byl dopraven na německou kliniku profesora Sch-a ve Všeobecné nemocnici v Praze a že ho ošetřoval docent Dr. W. Jest proto doplniti jednání a vyjasniti věc v tom směru, v jakém poměru jsou kliniky zejména klinika profesora Sch-a ku všeobecné nemocnici, zda rozeznávají dlužno, zejména pokud jde o léčení, činnost klinik od činnosti nemocnice samotné, a zejména zda v tom případě, byl-li žalobce převzat do léčebního ošetřování na řečenou kliniku a ošetřován orgány této kliniky, nebyl snad vlastně ani v léčebném ošetřování nemocnice samotné. V předložené instrukci pro službu žurnální bod 6 činí se rozdíl mezi »klinikou«, »lůžky na klinice« a »klinickými pokoji« s jedné strany a »odděleními nemocnice« s druhé strany. Není vůbec v tomto směru objasněno, v čích službách byl Dr. W. Dle chorobopisu německé kliniky profesora Dra Sch-a byl žalobce ošetřován v pokoji čís. 103 a není patrné, zda to byl klinický pokoj, či zda patří k některému nemocničnímu oddělení. Po doplnění jednání v tomto směru bude lze tedy především zodpověděti otázku, zda žalovaný fond jest v tomto sporu vůbec pasivně legitimován. Teprve po té, bude-li pasivní legitimace žalovaného fondu zjištěna, jest přikročiti k řešení otázky, zda šlo mezi stranami o poměr soukromoprávní. Nelze pochybovati, že i s nemocnicemi, požívajícími práva veřejnosti, k nimž dle uvedených již ministerských nařízení z roku 1855 a 1856 patří i všeobecná nemocnice v Praze, lze ujednati soukromoprávní smlouvu o lé-

čení dle XXVI hlavy obč. zákona. To se stává na př., zvolí-li si kdo dohodou se správou nemocnice léčení v nemocnici na místo léčení domácího nebo na místo léčení v soukromém ústavu. Podobně věc se může míti i v takových případech, kdy nemocná osoba k žádosti členů rodiny a na popud svého lékaře přijata bude do nemocnice k léčení, v kterémž případě přichází v úvahu § 1037 obč. zák. I to je možné, že žalobce jako osoba úrazovému pojištění podléhající, přenesen byl do nemocnice v důsledku soukromoprávní úmluvy mezi okresní nemocenskou pokladnou a žalovanou stranou (srv. bod 5 předložené instrukce pro službu žurnální). I v tomto veškerém směru třeba řízení doplniti a potřebná zjištění provésti. Nebude-li tu těchto případů, v nichž na straně žalovaného fondu jde o soukromoprávní poměr z důvodů právě uvedených, pak teprve bude nutno obírat se otázkou, zda činnost nemocnice mimo tyto případy jest povahy soukromoprávní, v kterémžto případě by nebylo lze použiti předpisů občanského zákoníka, zejména hlavy XXVI. a XXX. Ani v tomto směru není skutkový poměr s dostatek objasněn. Zejména finanční prokuratura vzhledem k neujasněnému poměru, kdo vlastně jest žalovanou stranou, omezila se na tvrzení, že jde o ústav státní a že stát v tomto případě nemůže býti přidržen k náhradě škody, ježto není zvláštního zákona o zodpovědnosti státu za takovéto úkony. Jest proto oběma stranám dle Šu 182 c. ř. s. dáti možnost, aby přednesly skutkové okolnosti, které by svědčily tomu, zda v těch případech, kde může dojiti k tomu, že léčebné bude hraditi chudinská obec nebo zemský fond nebo vůbec někdo jiný mimo žalovaný fond nemocniční, jde o poměr soukromoprávní či veřejnoprávní. Zejména objasniti jest skutkové poměry, které u všeobecné nemocnice v Praze nastaly na základě zákonodárství popřevratového, najmě zákona 242 z roku 1920, a na základě sjednocení správy nemocnice se správou státní nemocnice na Královských Vinohradech, při čemž po případě přihlídati bude zase k postavení klinik. O povaze poplatků za léčení vyslovil se již podrobně bývalý Nejvyšší soud ve Vídni ve svém plenissimárním usnesení ze dne 5. března 1912, čís. 677/11 (kn. jud. čís. 197 Gl. U. N. F. čís. 5811), ale vzhledem k vyličenému nynějšímu stavu právních a skutkových poměrů ve všeobecné nemocnici pražské nelze otázku, jaké povahy jsou úkony léčební na žalobci provedené, zodpověděti bez doplnění řízení v udaných směrech. Vyjde-li na jevo, že právní poměr mezi stranami posuzovati dlužno dle předpisu o smluvních poměrech soukromoprávních, pak ovšem ještě bude třeba doplnění v tom směru, jak odvolací soud nařídil, i stačí proto stěžovatele v té příčině odkázati na správné důvody napadeného usnesení.

Čís. 4827.

Veřejná obchodní společnost sice není samostatnou osobou právnickou, leč přes to tvoří společenské jmění zcela samostatnou část jmění společníků, oddělenou fakticky i právně od soukromého jich jmění.

Vyrovnaní s veřejnou společností netýká se samostatného závazku společníků, založeného tím, že spolupodepsali směnku nejen za společnost, nýbrž i jako spolupřijatelé.

Nejde o zvláštní výhodu ve prospěch některého věřitele (§ 47 vyr. ř.), neujednali-li veřejní společníci s věřitelkou společností výslovně, že po-